

Netnemzedék: A nyelv

Balázs Géza - 2018. 02. 25.

Korábban egy nemzedék kb. 30 évet jelentett, ma kb. 10-et, pl. X, Y és Z nemzedék. Utóbbi nevezik még netnemzedéknek, millenniumi nemzedéknek, vagy félig-meddig angol írásmóddal: iGenerációnak. A nemzedékek legfontosabb feladata a kulturális átadás. A felgyorsult nemzedékek a kulturális átadásban rosszul teljesítenek. Hamvas Béla már korábban így figyelmeztetett: „Az ember tevékenységének, hogy rövidebb idő alatt többet szerezzen, természetes következménye kettős: az egyik, hogy az élet gyorsul, a másik, hogy egyre üresebbé válik.” (Patmosz)

Roska Tamás informatikus professzor véleménye az informatika nemzedékéről 2004-ből:

„Az információk tengere: holt ismeret. Akkor válik tudássá, ha az információk... egy gondolati keretben helyeződnek el és ebben helyes eligazodást nyújtanak. (...) Az a paradox helyzet tapasztalható, hogy az internet adta előnyöket leginkább a személyes erőfeszítésben összeszedett, akaraterővel és önfegyelemmel rendelkező, műveltebb diákok tudják igazán kihasználni. a 'folyton böngészők' semmire nem mennek. A böngészés nem helyettesíti a motivált, aktív, személyes és társas ismeretszerzés dinamikáját. (...) Ne tévesszen meg az internet-butuskák (internet dummies) hangossága és felületes erőszakossága...” (Roska Tamás, 2004.)

Az internet társadalmi hatásait késve kezdték kutatni. Most olyan területeket érintek, amelyet úgy is neveznek, hogy: netográfia (kiber- vagy online-etnográfia), vagy a Magyarországon általam kezdeményezett netnyelvészet.

Csaknem minden a netre költözik: létezik netfolklór, netnyelv, csetnyelv; digilektus, netologizmus (Veszelszki Ágnes újításai). Az internet hatásaival ma már pszichológusok és filozófusok is foglalkoznak. A társadalomkutató nem jós, a leglényegesebb feladata, hogy a tényeket feltérképezze, kutassa, elemezze. Jelen felsorolásom, listám pusztán egyfajta társadalmi tünettan, amely konkrét megfigyeléseken, tapasztalatokon nyugszik.

Várhelyi Csilla festménye

Gyorsulás. A 20. század a sebesség kultuszát hozta magával. A kultusz már a gőzgéppel elkezdődött, de az autó (versenyautó), a kerékpár (versenykerékpár), a repülő (hangsebesség) a végletekig fokozta. De „gyorsít” sok más is: például a sokféle benyomás, információ, a képi világ, és nyilvánvalóan maga az internet (gyorsnet). A gyorsulás szókézlete magáért beszél: gyorsfagyasztott, gyorsrizs, gyorsmásoló, gyorsstapasz, gyorsjárat, gyors hír, gyorskonferencia, gyorsbeszéd.

Képi fordulat. Dokumentáltuk, hogy miként alakul át a szemiotikai és nyelvi tájkép. Óriásplakát, mozgó plakát, látványvilág. Elemzésre érdemes egy-egy tinédzser vagy akár

családja lakásának képi kultúrája. Internetes közlemény látvány, kép (mém) nélkül nem adható el. Az internetes sajtóban eluralkodik a kép, a szöveg minimumra csökken. A képi fordulat legfőbb jelensége az örök fényképezés; a digitális kép korunk „népművészete”.

Prezentációk. Tudományos és egyetemi körökben indult terjedésnek a ppt-kultúra, a „színes-szagos” vetítés, amely már elérte a középiskolákat is. Sok esetben gondolat- és tudáshelyettesítő, felszínes, nem értelmező. Ám kétségtelenül: látványos.

Csetnyelv. A netgeneráció jellemző nyelvi tünetei: zúzzunk, durvulás, cool, király, szexi, vágod, elvagyok, mint a befőtt, punnyadás. A felgyorsuló és jelszerűvé váló kommunikáció. Az elhanyagolt és háttérbe szorított kézírás, helyesírás. Jellemző vélemény: „17 éves nagykaszkok, folyamatosan motoroznak az utcán, de beszélni nem tudnak”. Egy óvónő véleménye: „A gyerekek többsége alig tud beszélni, történetet mesélni, amikor az óvodába érkezik. Ennek okát abban látom, hogy a gyerekekkel nem beszélgetnek, a gyerekek a televízióból tanulnak meg beszélni; ugyanazokat a rövid, durva, igénytelen szövegeket ismerik csak”.

Olvasás, írás. Feltűnőek az olvasásproblémák: a hagyományos, lassú, szövegértelmező, filológiai olvasmód visszaszorulása, egyúttal egy pásztázó-szkennelő, vibráló gyorsolvasás kialakulása. A kézírás „elromlása”, a szép, kalligrafikus írás visszaszorulása. Egyúttal egy új, kéthüvelykujjas csetelő írásmód kialakulása.

Beszéd, érvelés. A logikus történetmesélés, problémafeltárás hiánya, különös tekintettel a definíciókra – mely föltehetőleg összefügg a memoriterek elhanyagolásával.

Gyakori a vita, a kommunikációs zavar, konfliktus. A megoldás nem a megbeszélés, hanem az elkendőzés, gyors túllépés,

egyfajta menekülés. Visszaszorulóban az végiggondolt érvelés, amelyben az ok-okozat, előzmény-következmény, erős—gyenge érv stb. logika érvényesül. A gyors érzelmi érvelés uralkodik.

Kettévált tudás. Egy korlátozott szintű, alapvetően nem iskolai, felszínes, ám a gyakorlatban működőképes olvasás-írás-számolástudás létrejött. Példák: az iskolában matematikában nem jeleskedők pontosan számon tudnak tartani egy pénzbeli tartozást (kölcsönt, kamattal), de nem tudják kiszámolni a boltban, hogy mennyibe kerül 20 dkg sajt, ha egy kiló 3150 forint; jellemző a pénzügyi ismeretek hiánya: mit jelent az áfa, az szja, mennyi a bruttó és a nettó jövedelem, milyen járulékok vannak stb. Tréfás mondás is született erre: „Bruttóban 300-at keresek, de 350-et viszek haza”

Várhelyi Csilla munkája

Always on, online-világ. A valódi, ötérezkes „jelenlétkommunikáció” helyett online-kommunikáció. A netnemzedék legfőbb jellemzője: az állandó bekapcsoltság, folyamatos feszültség, „ébredlét”, nincs „üres óra”, „üres lap a naptárban”, állandóan „pittyeg” a telefon. Korábban ez a jelenség a folytonos tévzésben mutatkozott meg, a mostani generációnál az okostelefon-függőségben, az állandóan készenlétben lévő, folyamatos gondolkodást (babrálást), netezést, keresést, megosztást igénylő eszközben. Az „elvonási tünetek” súlyosak: egy elhagyott, otthonhagyott mobiltelefon, avagy például az egyik egyetem kommunikáció tanszékének ún. „emberkísérlete”: arra kérték a hallgatókat, hogy csütörtökön este kapcsolják ki az okostelefonjukat, és vasárnap estig ne használják a telefont és az internetet, viszont írjanak naplót az érzéseikről. Többségükben nem tudták végrehajtani a kísérletet.

„Az applikációk világába való burkolózás számos negatív következménnyel járhat, amelyek közül kiemelkedik a kommunikációs készség számottevő csökkenése [szorongás a kommunikáció során és/vagy a választékos önkifejezés hiánya és/vagy rendszeres töltelékszó-használat (őőő, izé, aha...), esetleg dadogás] és a perifériás látás csökkenése (ez(t) akár csak a figyelmetlenség is okozhatja).” (Faragó Péter, 2017: 29.)

„Lógok a neten.” Bezárkózás a közösségi hálóba. Bár az internet és a közösségi hálózatok elvben nyitott rendszerek, és a világ, a nézetek, érvek stb. sokféleségét tartalmazzák, ez a nyitottság nem érvényesül. A közösségi csoport (FB-csoport) szűrőként működik, tematizálja a közösséget, csak az létezik, amit ez a közösség megoszt. A közösségi csoport gyakorlatilag bezár a gondolatok, vélemények, nézetek szűk, partikuláris körébe. Új mondás: „Jézus Krisztus nem létezik, mert nincs rajta a Facebookon”. A „hálótársak” valós, megküzdött kapcsolatok, beszélgetések, viták hiánya miatt

jórészt társas magányra vannak ítélve. Ha pedig posztjaira, kommentjeire nem kap visszajelzést, az sokkal rosszabb hatással lehet rá, mintha egyáltalán be sem lépett volna.

Az illusztrációk Várhelyi Csilla Kor-Képek ciklusának darabjai.

Irodalom:

Faragó Péter, 2017. A stressz szerepe a magasan kvalifikált, Z-generációs fiatalok életében. *Valóság*, 2017/3. 24—48.

Roska Tamás, 2004. In: Raffai István szerk.: *Sorsunk és jellemünk. Kortársak otthonról, közérzetről, jövőképről.* Új Horizont, Veszprém

2 Replies to "Netnemzedék: A nyelv"

Kiss Tamás, **7 év ago**

Balázs Géza túl pesszimista képet fest, a festmények pedig talán túl tendenciózusak.

Takács Kati, **6 év ago**

Nagyon tetszenek a képek, festmények. A művésznőnek lesz valahol kiállítása?

Your Email address will not be published.

Comment

Name*

Email*

- Save my name, email, and website in this browser for the next time I comment.

Hozzászólás küldése

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

© 2025 e-nyelvmagazin.hu. All rights reserved.